

Up 1912
Adelsö sn
Björkö
Äldre handlingar

Brev från prof. G. Lagerheim

23.1.1912, 28.2.1912, 31.10.1912 och 12.11.1912

ang. bestämningar av bröd, "herts" m.m.
J.G.

Utlåtande av prof. A. Vesterberg

om hertsliknande material från Bj. II 21.2.1912.

Utlåtande av byråchef A. Lyttkens

om olika frukter och nötter, ej dat.

Medföljande frukter utgöra:

N^o: ~~45~~, 66, 95 *Corylus avellana*, Idasselnöt,
av olika storlek.

N^o: 65 Idasselnöt, antagligen med "Färet"
Kvartsittande.

N^o: 54. Idasselnöt samt en hel Kirsbärs kärna.

N^o: ~~29~~, 80 *Cerasus avium* f. *silvestris*,
Skogskärs.

N^o: 31 *Cerasus avium* f. *silvestris*
samt ett rundt frö, antagligen *Vicia*
villosa. 2 frön biläggas för jämförande
(från Uppland)

Hej Lyttkens

Undersökning af 3 hasselkastbara föremål, funna på
Björhö i Mälaren. Märkta B.j. 1. Skulle enligt uppgift
utgöras af "harts".

Massa märkt gyllerun, glänsande, half genomskinlig (som
mycket märkt kuleglas), hård som glas, spröd, något porös (at-
minstone på ytan), svårsmält, men dock smältbar i gaslägan. Kane-
håller pinne i stor mängd. Ej brännbar.

Förbittringskorpan är lätare, matt och ogenomskinlig, grå-
svart, smälter ej i gaslägan.

Sp. v. bestämd å kvar lirk för sig: a.   b.   c.
   2,38.   2,43.   2,34.

Stifrorns antagligen något för låga i följd af massans poro-
sitet.

Undersökningen visar obetydligt att föremålen alldeles icke
bestå af harts, utan af märkfärgadt glas eller slagg.

Stockholm d. 21 febr. 1912.
Alb. Westerberg

D. 12 nov. 1912

Herr Ammannens G. Hallström, Stockholm

Jag har lyckats få reda på de båda askar, som
sändes till Dr. Wulff jämte Edert bref till honom,
och kunna de när som helst afhämtas härifrån.
Ihvad mina egna undersökningar beträffar, så ha
de tyvärr ännu blifvit afbrutna för en tid bortåt,
eftersom jag nu tyvärr råkat bryta min vänstra
arm (i värre var det den högra!) och måste gå
med den i band åtskilliga veckor.

Med största högaktning
G. Lagerheim.

d. 31 okt. 1912

Herr Ammanns G. Hakström, Stockholm

Jag är ledsen öfver att ännu ej ha kunnat lämna
Eder några definitiva bestämningar af brödproppen
från Björkögrafarna. Undersökningen blef afbruten
i februari, då jag bröt af min högra arm. Jag hop-
pades kunna avsluta den efter vårterminens slut, men
kort efter terminens slut fick jag ett telegram att min
son låg dödssjuk på Öland, hvarför jag hastigt öfver-
mätte resa dit och låta allt ligga här ofullbordadt. På
Öland har jag näst stanna till slutet af augusti. —
Ej alla proppen synes utgöras af bröd. Proppen äro så starkt
förkolade att den enda möjligheten att bestämma
sädesslagen är en ^{inaskning} ~~undersökning~~ af ett stycke och under-
sökning af askan. Såväl korn som hvede innehålla
förkolade celler, som motstå inaskningen, men de
äro hvarandra tyvärr mycket lika, och jag måste
för den skull företaga en ingående undersökning af
aska efter af mig sjuft i sommar samladt material
af korn och hvede, innan jag kan våga mig på en
säker bestämning af brödproppen. Det har tyvärr

sin tid. Emelertid är ju öfvertygat om att man
på denna väg kan nå ett resultat och vore det
min mening att publicera denna undersöknings
metod med afbildningar af de karakteristiska
elementen i askan af korn, hvete och hirs, både
af kornen och halmen. ~~Detta~~ Ett "jördprof," som
ju för några år sedan erhöle till undersökning af
doc. Schmittger, befanns just bestå af dylik aska
af halva, om ju minnes rätta af hvete. Skulle en
dylik uppsats lämpa sig för någon af Statens
historiska museums publikationer?

Kort sagt, ju kan ej lämnas Eder definitiv upp-
lysning om brödspropens sammansättning, förän
opannämnda föregående undersökningar äro af-
slutade.

Med största högaktning
G. Lagerheim.

P. S. Jag vet tyvärr ej hvar doc. Wulff har de åt
honem lämnade kämnorna. Hans adress är:

Dr. Wulff

1/0 E. H. Cartwright

Peking (via Liberia).

Emelertid skall ju gå igenom hans kvarlämnade
härstädes och meddela Eder resultatet.

G. L. m.

d. 23 jan. 1912

Herr Ammanns J. Halström, Stockholm

Edert ärade af gårdagen jämte prof af koladt bröd och
harts från Bjärbö har jag haft nöjet mottaga. Jag
har omedelbart tagit itu med undersökningen af brödet,
men befanns detta vara så starkt förkoladt, att endast en
undersökning af dess aska kan möjliggöra en bestämm-
ning. Undersökningen kan därför bli mera tidsödande
än jag trodde, men den skall påskyndas så mycket som
möjligt. Hartsat har jag öfverlämnat till Prof. A. Vesterberg
vid Stockh. Högskola, vår skickligaste hartskenist.
Gärna stående till tjänst med ^{andra} liknande analyser bekäna

med största höfaktning

G. Lagerheim

Stockholm 19 $\frac{28}{9}$ 12.

Herr Ammannens G. Hallström,
Stockholm.

Till följd av svår skada å
högra armen är jag dessvärre
oförmögen att under de när-
maste veckorna slutföra
undersökningen av det kolade
brödet från Björkö. Professor
Vesterbergs undersökning av
det hartshnande ämnet
är däremot färdig och bifogas
härmed.

Med största högaktning
G. Lagerheim

Bees

från h. Hedec
ur Björkö.

11. I. 1912

- gr. 1. några få brända — ett obränt
L7. pappark
2. 2 ur krukan — några mer ur lagret
2 tändst. askar
3. 1 beu (br.)
1 2
6. ett par
L7. pappark
8. några få
u u
9. ett par
tändst. ask
10. några ur lagret
L7. pappark
+ obr. beu
Hör 2
11. obr. beu
C7. ask
— ukt br. djurbeu
L7. pappark
ett par 2 ur krukan
tändst. ask
12. ett
u
15. några + 1 obr.
L7. pappark
19. obr. beu
L7. C7. ask
20. br. beu (djur?) (ur krukan) C7. ask
br. djurbeu ur lagret
L7. pappark